

16 Tabán, avagy repülés a holdba?

1686-ban a Gellérthegy és a Naphegy lankáiról is támadták az ostromlók Budavárát. A legnagyobb hadművelet egyike volt Budavár visszafoglalása a törököktől: végleges megsemmisítése a török nagyhatalomnak Európában. Koalíciós hadseregek küzdöttek itt, egységes hadműveleti tervek alapján, de a harc nem Tabánért folyt, hanem Magyarország uralmáért, a kereszténységért s a nemzeti egységért. Tabán most megint hadműveleti terület lett: seregek vonulnak fel s hadakoznak — Tabánért.

Lotharingiai Károly alapos tervet dolgozott ki Magyarország felszabadítására s esztendei pontossággal szoritotta ki a törököt az országból. Amikor a munkanélküliség megoldásáról, Budapest világváros képének kialakulásáról és Budapest fürdőváros megteremtéséről kóvályognak különböző tervek és elképzelések, akkor mindezek hadakoznak, összeütköznek, viaskodnak és csatároznak akörül, mi épüljön a tabáni kis házak helyén, mikor épüljön, miért épüljön és hova épüljön? Minden kérdés és probléma elsikkad és háttérbe szorul; általában

ugy tetszik, mintha a tabáni probléma megoldása egyáltalán megoldást jelentene minden baj és gond számára.

A beállítás lassanként olyan lesz, hogy Tabánon mulik a munkanélküliség kérdése, Tabánon mulik az építkezés ügye, a fürdővárosé, a háztulajdonosoké, a lakóké, az iparé, a mezőgazdaságé s mindené, amivel egyáltalán csak törődni kell.

Ha az embernek nincsenek gondjai, csinál magának gondot, mondja egy régi keleti mondás. Csakhogy az embereknek most nagyon sok gondjuk van, nem kell maguknak gondot csinálniok, és ha a tabáni kérdést kissé közelebbről megvizsgáljuk, akkor egyszerre csak azt látjuk, hogy a sok hühö semmiért folyik, mert eredmény ha volna, akkor sem lehetne más, mint „nesze semmi, fogd meg jól“. Mert a tabáni problémának az a lényege, hogy egyáltalán nincs semmi probléma. Sok minden problémája és feladata van Budapestnek és Budapesttel kapcsolatban az országnak, csak a tabáni probléma nem lehet időszerű és talán a mostani dolgok logikájából következik, hogy éppen azért az.

Mert hogy a Tabánt kisajátították és hogy a Tabánt újra kell építeni, ezt tudtuk negyed századdal ezelőtt és semmi baj a világon ebből mindezideig nem történt, hogy a gyönyörű elképzelés nem valósulhatott meg. Mindenesetre jó lenne, ha a Tabán már felépült volna, de rengeteg olyan dolog van ebben a városban és ebben az országban, aminek ugyancsak fel kellett volna már épülnie, ugyancsak meg kellene lennie, de ami nincsen meg. Ha pedig ezeket a dolgokat nézzük és sorrendi tárgyalást kezdünk a kötelezettségek és feladatok tekintetében, ha ismerjük az ország pénzügyi és gazdasági problémáit, akkor igazán ámulva kérdezzük:

nincsen senkinek semmi más gondja, mint a Tabán?

Nekünk golyóbis, transzfermoratórium,

munkanélküliség, hitelválság, pénzhiány van a hasunkban, s akkor a tabáni problémát adják fel... Akörül csatáznak, vajjon fel kell-e most építeni a Tabánt, vagy nem kell most felépíteni a Tabánt, vajjon bérházakat építsenek-e, vagy villákat, fürdővárost-e szállodákkal és vigadókkal, vagy mindezt összekeverjék egyetlen egységbe: legyen a Tabán bérváros is, üzleti negyed is, villanegyed is, fürdőváros is, kedvesem, mit akarsz még egyebet?

Ha őszintén nézzük a dolgokat, akkor mindegyiket akarjuk. Mi el tudjuk képzelni, hogy a Tabánban gyönyörű üzleti negyed alakuljon ki. Mi el tudjuk képzelni, hogy a Tabán Budapest jómódu embe-reinek lakóvárosrésze legyen. Mi el tudjuk képzelni, hogy a gazdag emberek ott építik fel villáikat. Mi el tudjuk képzelni, hogy a Tabánban olyan remek szállók lesznek, mint akár Nizzában. Mi el tudunk képzelni a tabáni halmokon olyan remek parkot s gyöngéd ligetet, mint a Margitsziget. Elképzelésünk nekünk is van. De nekünk az elképzeléseken túl még tényeink is vannak. Így tudjuk azt, hogy Budapest kereskedelme ma a Belváros üzlethelyiségeit sem tudja megtelíteni boltokkal. Azt is tudjuk, hogy a város lakosságának mai jövedelmi viszonyai éppenséggel nem alkalmasak arra, hogy a mostani drágább lakások számára megfelelő bérlőközön-séget tudjanak biztosítani. Mi azt is tudjuk, hogy Budapesten annyi a gazdag ember, hogy az ingatlanügynökök hónapokig járják le a lábukat, amíg egyetlen villára vevőt tudnak találni. Mi azt is tudjuk, hogy nem a tabáni telkek beépítésére, hanem kétezzer négyzetméter terület beépítésére sem olyan könnyű ma kölcsönt szerezni, már pedig

egyáltalán nem láttunk még olyan felvonulásokat, amelyekben a tőketulajdonosok vesznek részt, akik hatalmas készpénztartalékaikat nem tudják miben elhelyezni.

Mi el tudjuk azt képzelni, hogy a Tabánt ellátják közművekkel. De mi lesz aztán? Ki vesz ott telket? Ki tud ott venni telket? Kinek van pénze építkezésre? Ki tud kölcsönt adni építkezésre? Hol a vállalkozó tőke? Hol a fürdőváros programja? Hol a részletes terv, amely megmondja, milyen legyen ez a fürdőváros és mennyibe kerül? Hol van az a szállodaszükséglet, amely be tudja népesíteni a Tabánt? Ha jól tudjuk, a főváros a Gellért-szálló üzeméből sem tud előteremteni olyan bevételi többleteket, amelyek tulságos előnnyel járulnának hozzá a főváros háztartási szükségleteihez. Az emberekben itt olyan tervek élnek, mintha mindenki Verne regényeit olvasná még mindig és a legfontosabb feladatnak tartaná a hold-beli repülés megvalósítását, mint olyan halaszthatatlan közszükségletet, amelynek mellőzése immár lehetetlen.

Nem muszáj most a holdba repülni. A sztratoszférát is hagyhatjuk Piccard tanár urnak, avagy az ifju Zichy Tivinek. Ellenben a magunk számára inkább tekintsük programnak, hogyha nem is repülni, de legalább villamoson ki lehessen jutni a Római-fürdőbe, vagy autobuszon az Egressy-utra. Mert a legfőbb érv itt

az, hogy a munkanélküliségen kell segíteni a Tabán problémájának megoldásába. Ez az egyetlen érv, amely helytálló, amelyből kiindulni nemcsak lehet, hanem kell is. Csak az a kérdés, hová akarunk eljutni. Odáig-e, hogy a Tabán kereteit megcsináljuk és nemcsak nem tudjuk, hogy mivel töltjük be, hanem azt is tudjuk, hogy nem tudjuk semmivel betölteni, amihez pénz kell. Ha a főváros és a munkanélküliség ellen küzdő intézet tud bizonyos tőkét, 6—7 milliót mozgósítani, akkor ezt sok mindenre lehet felhasználni, amire most van szükség és ami jövedelmet hoz és ami a lakosság sürgős igényeit ki is elégítené. Végeredményben teljesen mindegy a munkásnak, hogy a Tabánban csinál-e utat, vagy a Zuglóban. De miután a Zuglóban már pár ezer kis családiház épült, amelyeknek egy része megközelíthetetlen, miért kell a Tabánba utakat építeni, amelyeket ma senki sem akar megközelíteni és amely egyébként is járható. Miért kell a Tabánhoz csatornázni, ahol nem építkeznek és miért nem lehet a Kelenföldnek azokat a részeit csatornázni, ahol pár ezer ház épül?

A munkásnak mindegy, hol dolgozik a közműveken, csak dolgozhassék.

A munkanélküli épügy munkaalkalomhoz jut, ha új sineket fektet le a Szentendrei-uton, mintha semmit sem fektet le a Holdvilág-utcában.

A város szívében akarták megcsinálni az Erzsébet-sugárutat, ahol sokkal több eshetősége volna az építkezés rentabilitásának, mint a Tabánban, és ezt a tervet sem lehet megvalósítani számos okból, amelyek közül csak azt a mellékeset említjük meg, hogy erre a célra egyetlen árva fityinget sem lehet felhajtani. Ha sorrendi kérdést tekintenénk abban az irányban, mit lehetne csinálni a főváros városképének fejlesztése érdekében, akkor mégis csak azt mondanók, hogy az Erzsébetváros belső részét kellene átépíteni, nem pedig a Tabánt. De ha arra az álláspontra helyezkedünk, amire helyes várospolitikai meggyőződéssel egyedül helyezkedhetünk, hogy a Tabánból fürdővárost építsünk, akkor előbb ennek a fürdővárosnak egész programját és tervét kell megcsinálnunk, pénzügyi megoldását megtalálnunk és akkor próbáljunk csipkéket beszerezni a szalónba, amikor már a konyha falai felépülnek. Várostervezési, építkezési és gazdasági problémákat általában csak pénzzel lehet megoldani. Ezért gondoljuk, hogy magát a lényegyet kellene mégis csak tekinteni és ebben az egész tabáni kérdésben azt keresni: mit lehet csinálni, nem pedig akörül hadakozni, mit lenne jó akkor cselekedni, ha egyáltalán cselekedhetnénk valamit.

A hat-hétmillióval, ami van, építsünk ott, ahol sürgős,

dolgozzunk ott, ahol ennek látható és gyors eredményei mutatkoznak, annál is inkább, mert ha másképpen csinálják, akkor mindjárt ugyanis megoldhatnák a munkanélküliség problémáját, hogy az emberekkel egy gödröt ásatnak, annak mélyére odateszik a szép terveket, aztán újból betemetik.